

מוכנות ללימודים אקדמיים ואוריינטציות להשכלה גבוהה בקרב צעירים ערבים בישראל

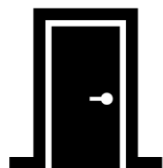
אפ"י جاس ISPA
אגודה ישראלית לפסיכומטריקה
الجمعية الإسرائيلية للقياسometric
ISRAELI PSYCHOMETRIC ASSOCIATION
מבחנים ■ מדידה ■ הערכה

שאדה קשקוש בהנחיית: ד"ר יוליה ליפשיץ-ברזילר

האוניברסיטה העברית בירושלים

הכינוס ה-18 של האגודה הישראלית לפסיכומטריקה
17.01.2022

גורמים המעכבים כניסתם להשכלה גבוהה

- רקע סוציאקונומי נמוך
- פערים בין מערכת החינוך
הערבית והכללית
- מגורים בפרפריה
- חוסר עצמאות
- גיל צעיר

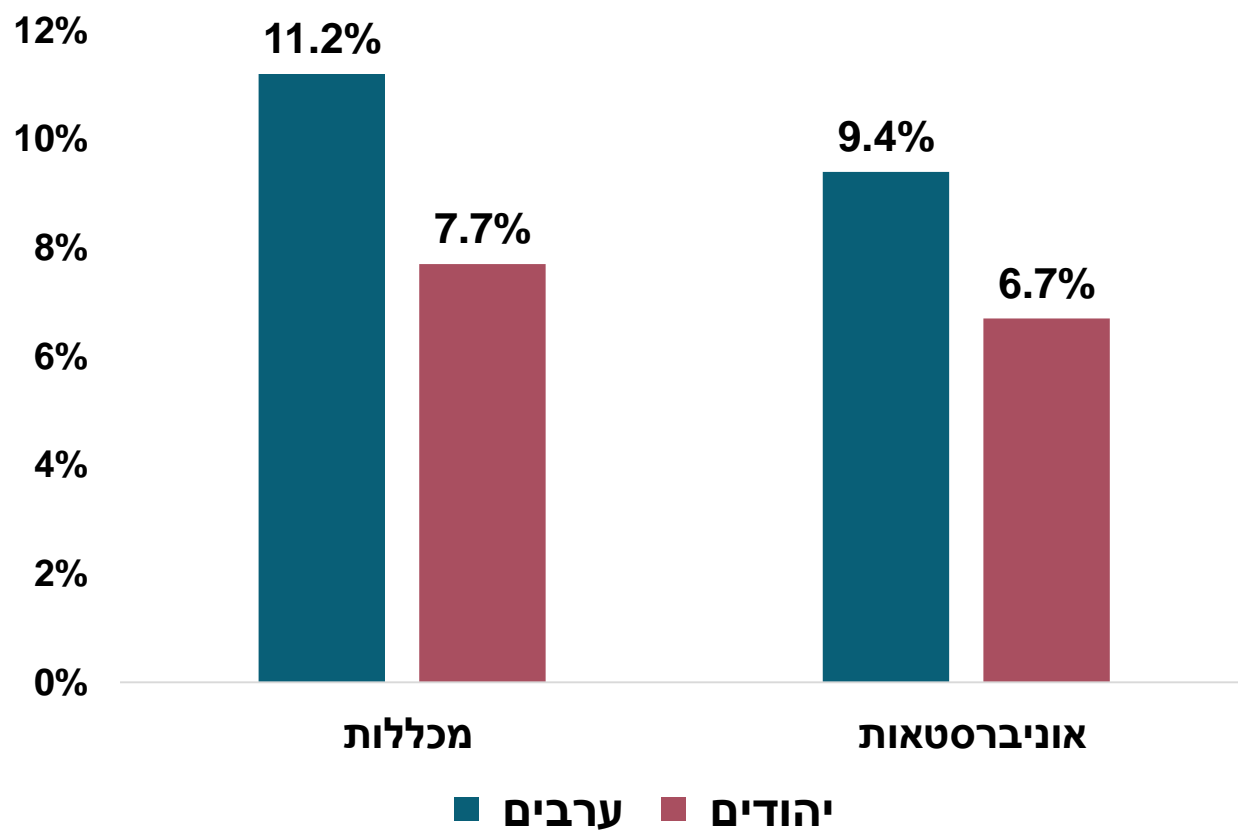
תפיסת ההשכלה הגבוהה כאמצעי לניעות חברתית

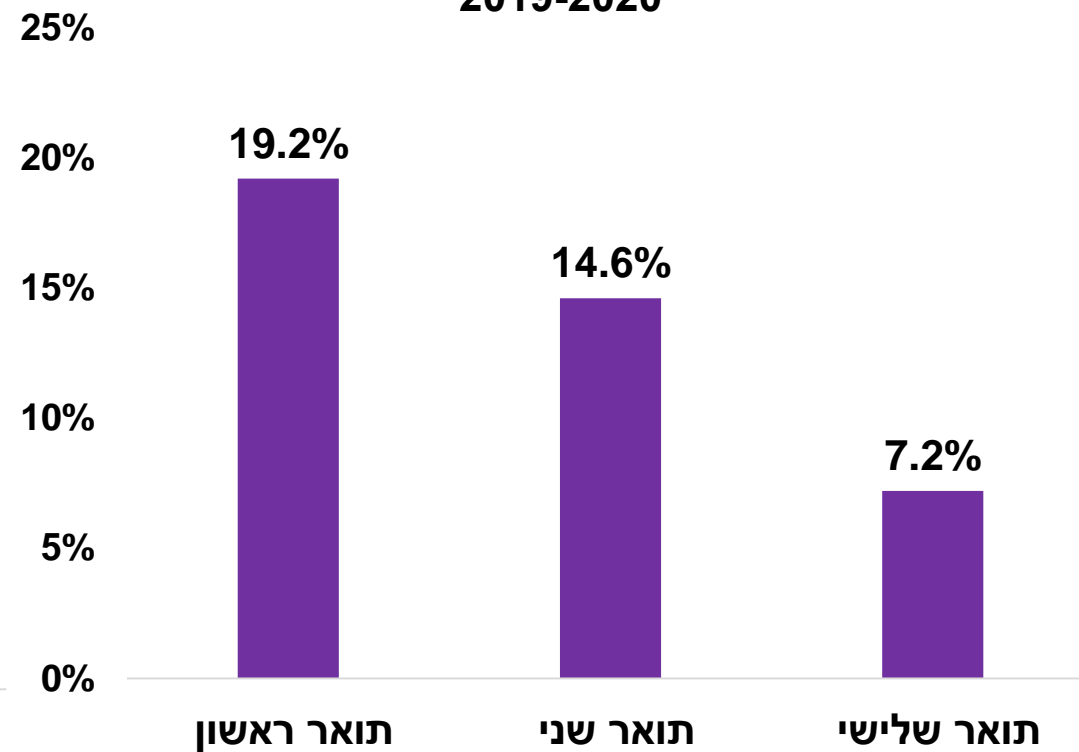
21.1% ערבים מהווים מאוכלוסיית ישראל

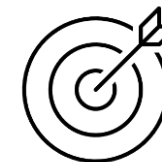
- 17.6% מוסלמים
- 1.9% נוצרים
- 1.6% דרוזים

שיעור נשירה ממוסדות להשכלה גבוהה

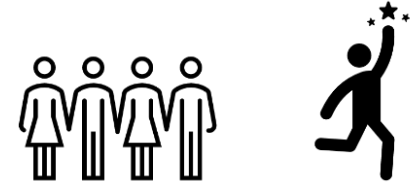

אחוז סטודנטים ערבים במוסדות להשכלה גבוהה 2019-2020

**לבחון אילו משאבים פסיכו-חברתיים מסייעים לסטודנטים
ערבים להתמיד בלימודיהם ומה מניע אותם לרכוש
השכלה גבוהה?**

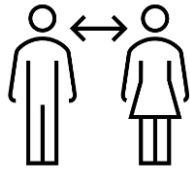
משתנים פסיכו-חברתיים מתייחסים למשאבים תוך-אישיים ובין-אישיים שנמצאו כבעלי התרומה המשמעותית ביותר להתמדה בלימודים ובהצלחה בהם,

מעבר לנתוני קבלה ומשתני רקע. (Robbins et al., 2004).

ששת המימדים של מוכנות ללימודים אקדמיים PRC

(Phillips-Berenstein & Gati, 2019)

נינוחות חברתית

מידת הנינוחות של הסטודנט
בסביבה חברתית חדשה
"קל לי לדבר עם זרים"

מחויבות ללימודים אקדמיים

מידת המחויבות של
הסטודנט להשיג תואר
אקדמי
"אני רואה ערך רב
בהשלמת לימודי
האקדמיים"

מסוגלות עצמית אקדמית

מידת הביטחון של
הסטודנט שהוא יכול
להצליח בלימודים
אקדמיים
"אני אצליח בתחום
הלימודים שבחרתי"

ששת המימדים של מוכנות ללימודים אקדמיים PRC

(Phillips-Berenstein & Gati, 2019)

חוסן רגשי

הגישה של הסטודנט
למצבים מאתגרים ואירועים
מלחיצים
"אני מתוסכל בקלות"

משמעת עצמית

מידת המחויבות של
סטודנט לביצוע מטלות
"ניתן לסמוך עלי
שאעמוד בלוח זמנים"

מעורבות בקמפוס

מידת המעורבות של הסטודנט
בפעילויות בקמפוס
"המעורבות בקמפוס חשובה
להתפתחות האישית שלי"

מימד נוסף בגרסה הערבית של השאלון מוכנות ללימודים אקדמיים PRC

מחויבות למוסד הלימודים

**מחויבותו של הסטודנט ללמוד
במוסד להשכלה גבוהה הנוכחי
והעדפתו על פני מוסדות השכלה
גבוהה אחרים**
”מוסד הלימודים שבו אני לומד/ת
היה בעדיפות הראשונה אצלי בזמן
הרישום”

אוריינטציות להשכלה גבוהה Higher Education Orientations

(Willner et al., 2022)

מתייחס לחמישה מניעים עיקריים שמובילים את הסטודנט לרכוש השכלה גבוהה

לחץ סביבתי

לימודים אקדמיים מהווים
אמצעי לרצות את
הקרובים, ובלי הלחץ
שלהם הפרט לא היה
לומד.
"התואר האקדמי חשוב
למשפחה שלי יותר מאשר
לי"

יוקרה

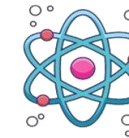
לימודים אקדמיים
מהווים אמצעי
להעלאת הסטטוס
החברתי.
"הסטטוס כבעל תואר
חשוב לי יותר מהעניין
בלימודים עצמם"

מסגרת חברתית

לימודים אקדמיים מהווים
הזדמנות להרחבת המעגל
החברתי ולהכרת אנשים
חדשים.
"עיקר העניין עבורי
באקדמיה הוא בהיכרות עם
אנשים חדשים"

רכישת ידע והשכלה

לימודים אקדמיים
מהווים אמצעי להשגת
ידע והרחבת אופקים.
"הלימודים האקדמיים
יאפשרו לי לרכוש ידע
בתחומים רבים"

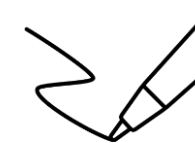
רכישת מקצוע

לימודים אקדמיים מהווים כלי
לרכישת מקצוע, וחשוב
להשתלבות במקצועות רבים.
"מטרת התואר האקדמי עבורי
היא לקבל הכשרה בתחום
המעניין אותי"

מטרות המחקר

1

- תיקוף גרסאות ערביות של שאלוני ה-PRC וה-HEO
- בחינת שקילות המדידה בין נשים וגברים, דור ראשון ודור שני ומעלה להשכלה גבוהה ובין שלושת הדתות

2

בחינת ההבדלים ב-PRC ו-HEO בין :

▪ נשים וגברים

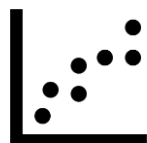

▪ מוסלמים, נוצרים ודרוזים

▪ דור ראשון ודור שני ומעלה להשכלה גבוהה

3

בחינת תוקף בו-זמני של PRC-HEO לניבוי שביעות רצון מתחום הלימודים הנבחר

משתתפים

1055 סטודנטים ערבים לפני תחילת שנת לימודיהם הראשונה

76% ו 24% גברים

גיל ממוצע) 20.7 -ס"ת(2.7 -

דרוזים 8% -נוצרים ו 10% מוסלמים 82%

66.8% דור ראשון להשכלה גבוהה ו 33.2% -דור שני ומעלה

מהלך

שאלון אינטרנט אנונימי -הופץ ל 17-מוסדות להשכלה גבוהה (5
אוניברסיטאות ו 12מכללות)

כלים

- **שאלון מוכנות ללימודים אקדמיים +1 – 6** (Phillips-Berenstein & Gati, 2019) **מימדים**

38 פריטים 5 פריטים לכל סולם סולם ליקרט (1-7)

חציון, $C\alpha = .86$, טווח $C\alpha$ בין 0.78 ל 0.93.

- **אוריינטציות להשכלה גבוהה 5 -** (Willner et al., 2022) **מימדים**

25 פריטים 5 פריטים לכל סולם סולם ליקרט (1-7)

חציון, $C\alpha = .75$, טווח $C\alpha$ בין 0.68 ל 0.79.

- **שביעות רצון מתחום הלימודים** סולם ליקרט (1-7)

- **שביעות רצון המשפחה מתחום הלימודים** סולם ליקרט (1-7)

שקילות מדידה של שאלון מוכנות ללימודים אקדמיים PRC

מעבר למגדר

	CFI	RMSEA	SRMR
Configural invariance	.907	.053	.062
Metric invariance	.902	.054	.064
Scalar invariance	.900	.048	.065

מעבר לדת

	CFI	RMSEA	SRMR
Configural invariance	.877	.060	.064
Metric invariance	.875	.062	.067
Scalar invariance	.871	.062	.067

מעבר לדור השכלה

	CFI	RMSEA	SRMR
Configural invariance	.906	.054	.060
Metric invariance	.904	.054	.064
Scalar invariance	.901	.054	.065

שקילות מדידה של שאלון אוריינטציות להשכלה גבוהה HEO

מעבר למגדר

	CFI	RMSEA	SRMR
Configural invariance	.907	.048	.059
Metric invariance	.907	.048	.064
Scalar invariance	.897	.049	.065

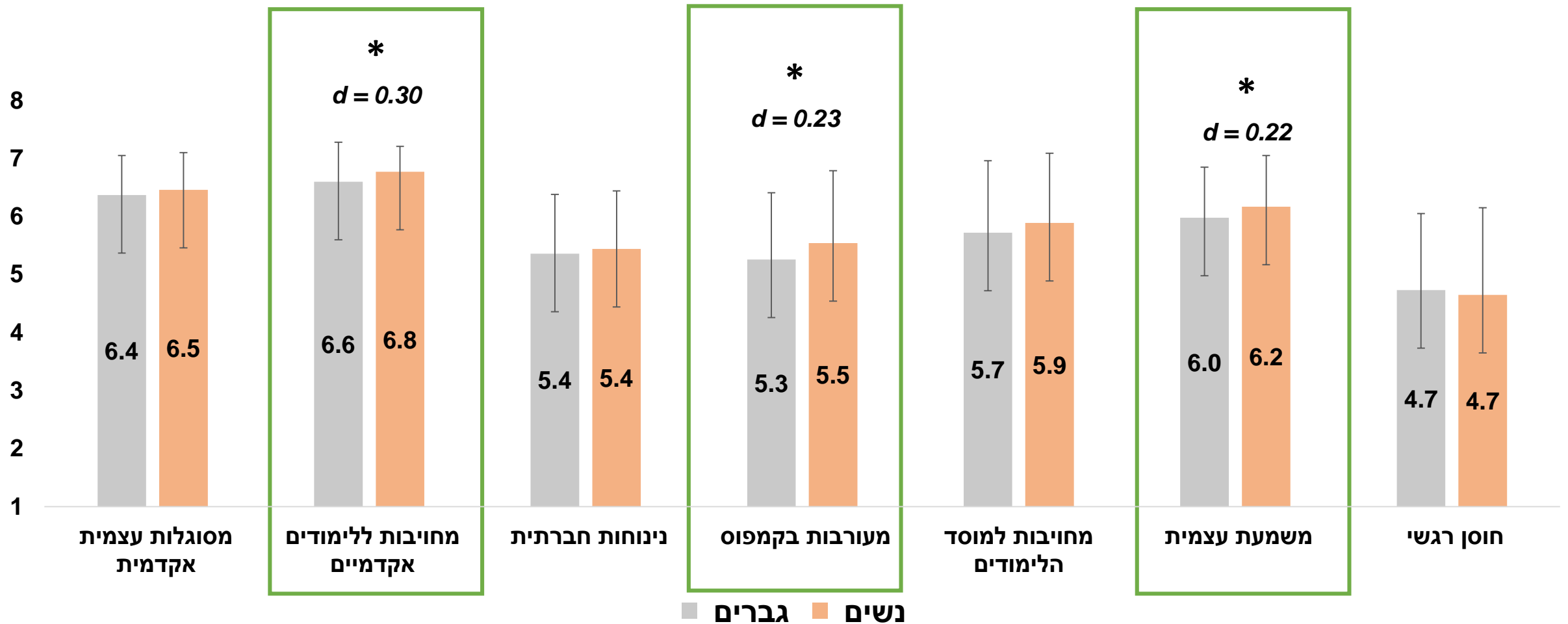
מעבר לדת

	CFI	RMSEA	SRMR
Configural invariance	.885	.055	.068
Metric invariance	.882	.053	.072
Scalar invariance	.872	.053	.072

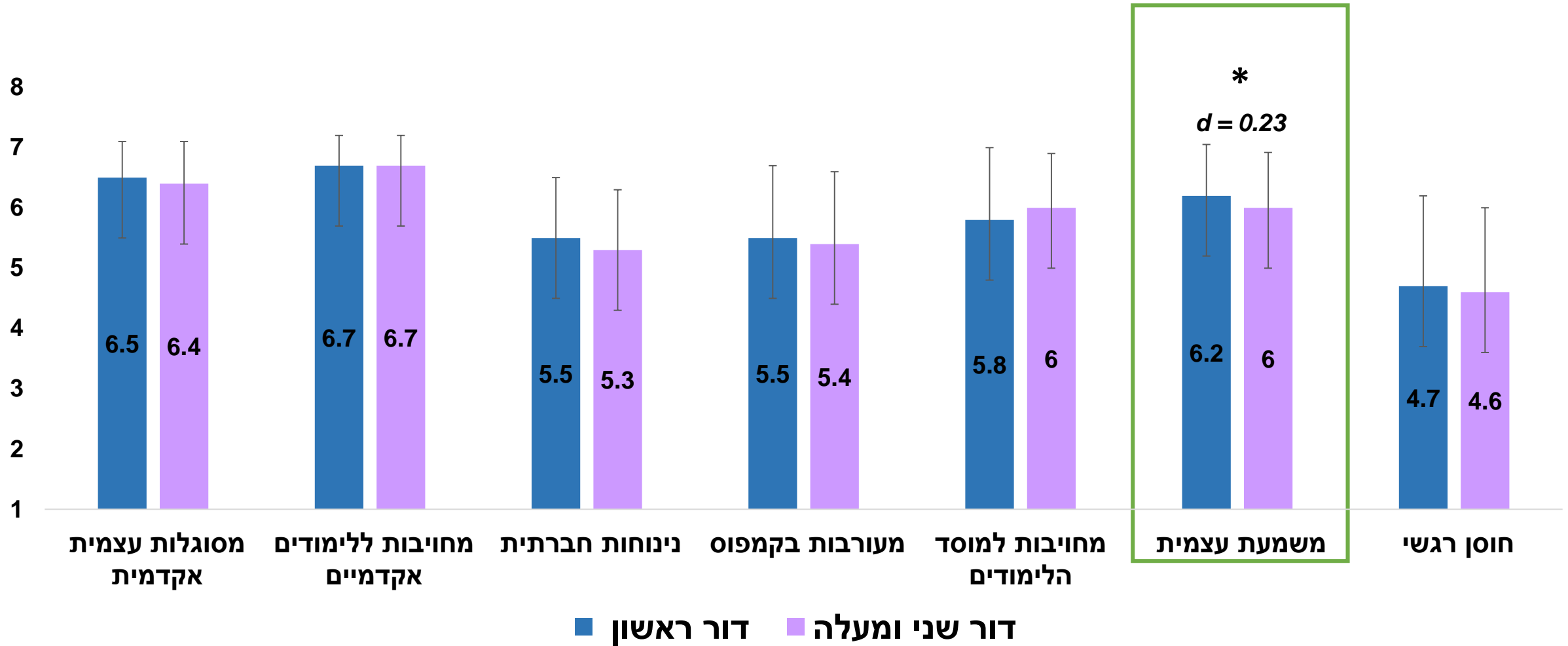
מעבר לדור השכלה

	CFI	RMSEA	SRMR
Configural invariance	.898	.048	.065
Metric invariance	.898	.046	.067
Scalar invariance	.894	.051	.068

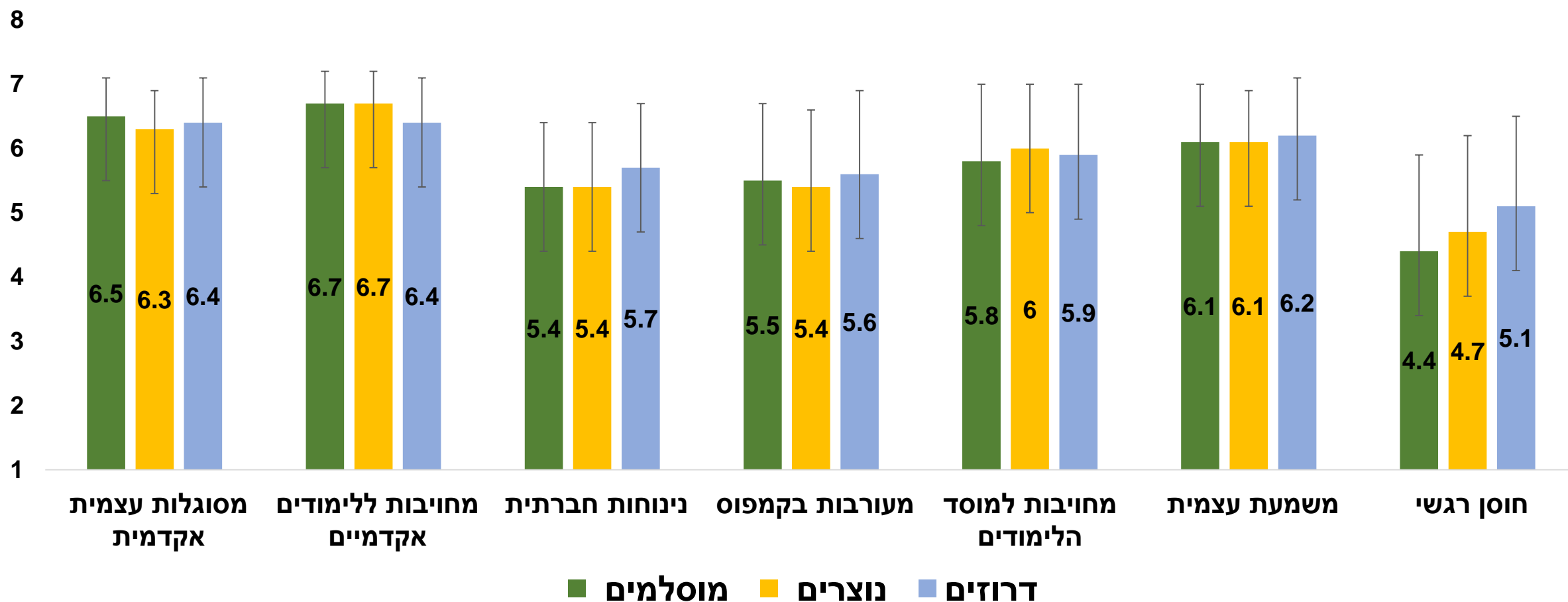
הבדלים בין נשים לגברים בשלושה מימדים של מוכנות ללימודים אקדמיים PRC

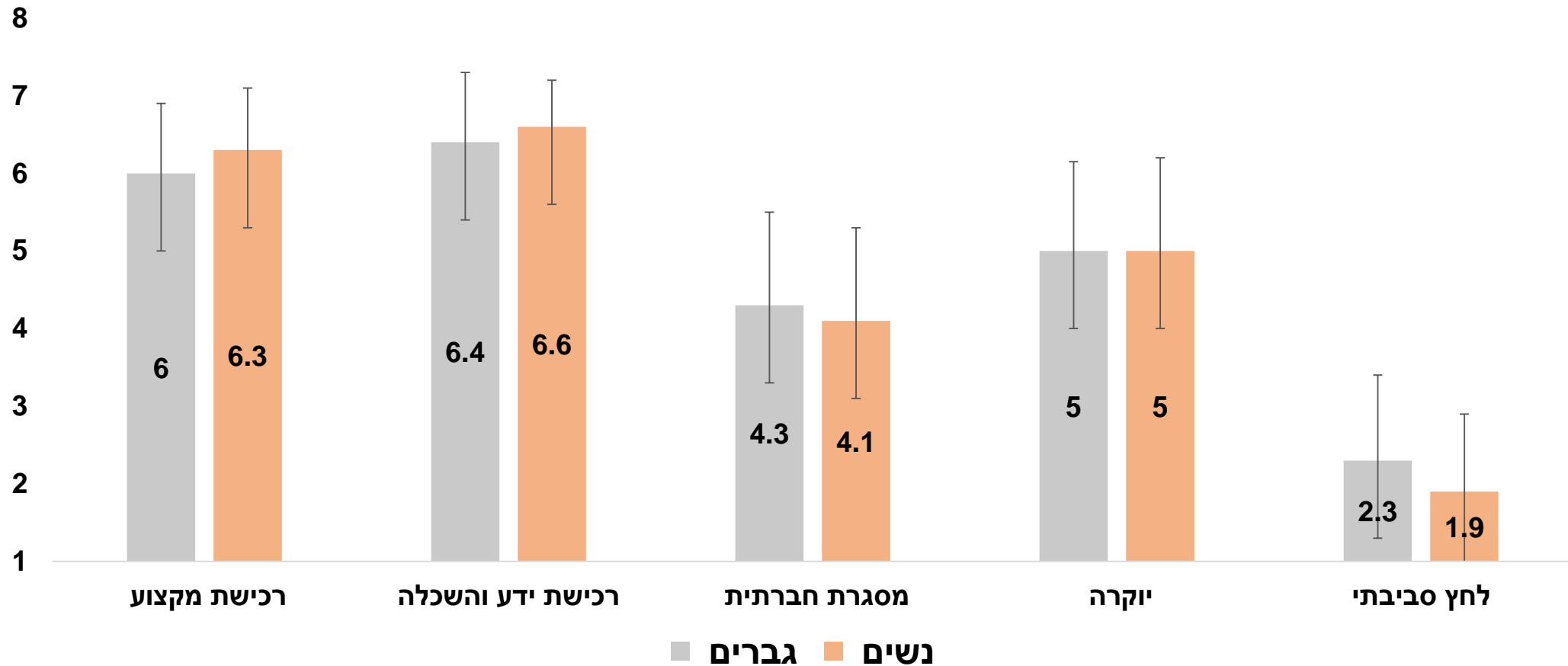
הבדלים בין דור ראשון ודור שני ומעלה להשכלה גבוהה במימד אחד של מוכנות ללימודים אקדמיים PRC

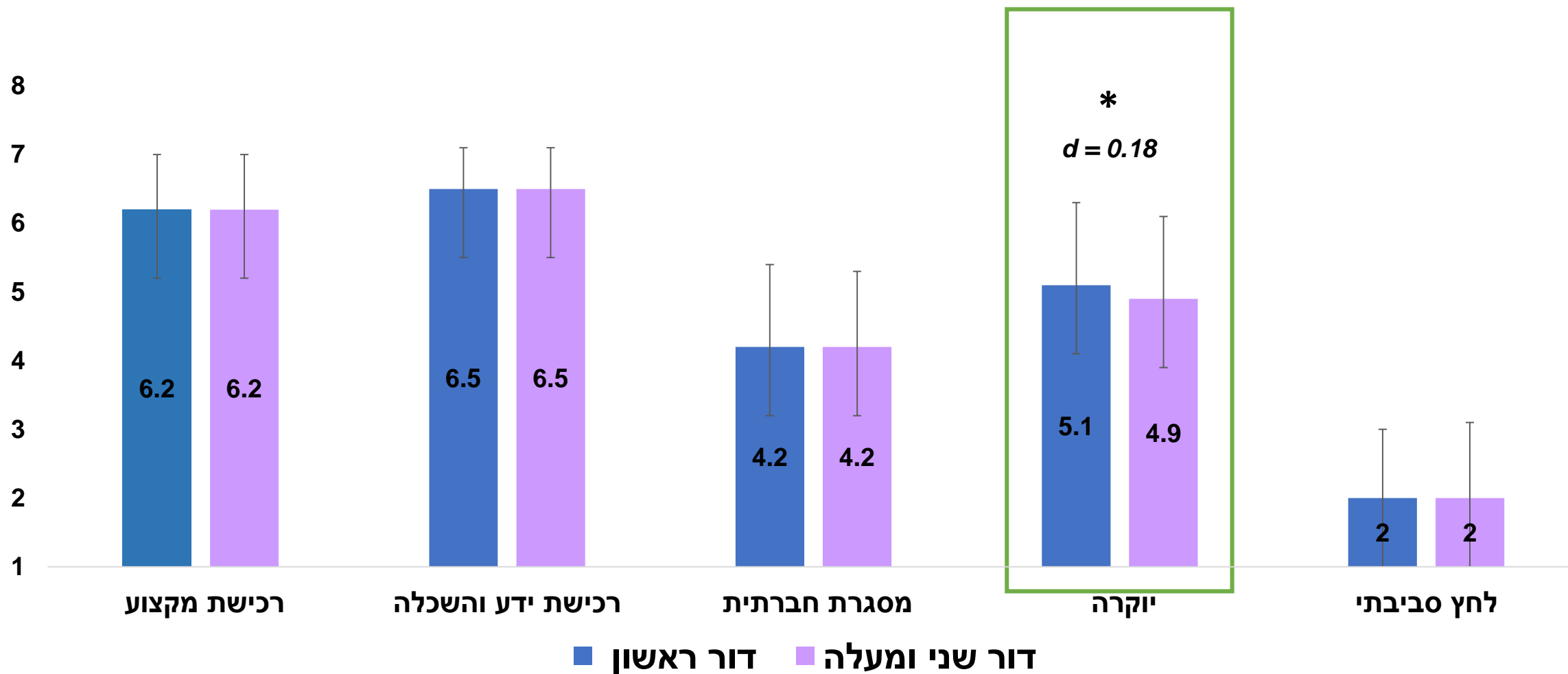
אין הבדלים בין מוסלמים, נוצרים ודרוזים במוכנות ללימודים אקדמיים PRC

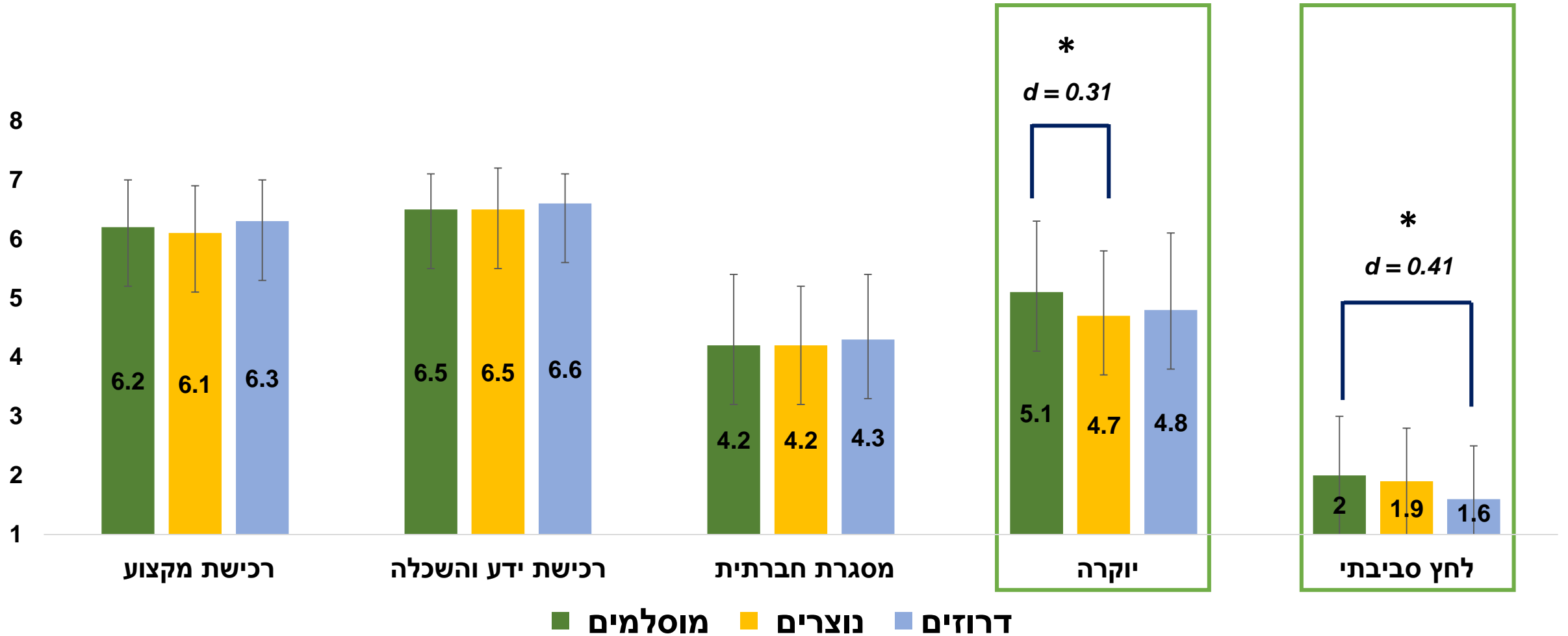
אין הבדלים מגדריים באוריינטציות להשכלה גבוהה HEO

הבדלים בין דור ראשון ודור שני ומעלה להשכלה גבוהה באוריינטציה אחת להשכלה גבוהה HEO

הבדלים בין מוסלמים, נוצרים ודרוזים בשתי אוריינטציות להשכלה גבוהה HEO

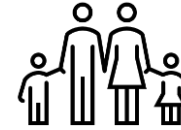

שביעות הרצון של הסטודנט מתחום הלימודים

שונות מוסברת
18%

$$\beta = .42$$

שביעות הרצון של
המשפחה

1 צעד

מוכנות ללימודים אקדמיים

2 צעד

תוספת שונות מוסברת
%15

$$\beta = .25$$

מסוגלות עצמית
אקדמית

$$\beta = .25$$

מחויבות למוסד
הלימודים

$$\beta = .06$$

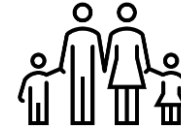
חוסן רגשי

שביעות הרצון של הסטודנט מתחום הלימודים

שונות מוסברת
18%

$$\beta = .42$$

שביעות רצון
המשפחה

1 צעד

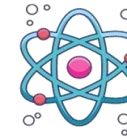
אוריינטציות להשכלה גבוהה

2 צעד

תוספת שונות מוסברת
10%

$$\beta = .22$$

רכישת ידע והשכלה

$$\beta = -.13$$

לחץ סביבתי

$$\beta = -.07$$

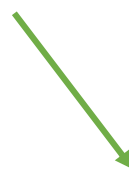
יוקרה

**חשיבות לרגישות תרבותית
בעת מתן ייעוץ לבני החברה
הערבית**

**התחשבות בהטרוגניות הקיימת
בקרב החברה הערבית**

**התחשבות בסביבה
הקרובה של הצעירים**

**המאפיינים הפסיכומטריים
תומכים בשימוש בגרסאות
בערבית של IPRC ו HEO-בקרוב
צעירים ערבים בישראל**

מגבלות המחקר ומחקרים עתידיים

מגבלות

- דיווח עצמי
- תת ייצוג של גברים
- השתתפות תמורת הגרלת פרס כספי

מחקרים עתידיים

- חשיבות של ביצוע מחקר מעקב

במחקר מעקב אחרי שנה שכלל 370 משתתפים נבדק:

תוקף הניבוי של IPRC ו HEO לשביעות רצון אקדמית (Lent et al., 2005)
והתקדמות לקראת מטרות לימודיות (Lent et al., 2005)

נמצאו הבדלים ביכולת השאלונים לניבוי של משתנים אלה בקרב דור ראשון ודור שני ומעלה להשכלה גבוהה. אחוז השונות המוסברת הייתה גבוהה יותר בקרב דור ראשון להשכלה גבוהה .

תודתי למנחה:
ד"ר יוליה ליפשיץ-ברזילר
ותודות על שיתוף פעולה והסיוע ל:
פרופ' איתמר גתי
תרצה וילנר
ד"ר מיכל פילפס-ברנשטיין

שאלות? הערות?

shada.kashkoush@mail.huji.ac.il